

Mihai Eminescu

Scrisoarea V

Biblia ne povestește de Samson, cum că muierea
 Când dormea, tăindu-i părul, i-a luat toată puterea
 De l-au prins apoi dușmanii, l-au legat și i-au scos ochii,
 Ca dovadă de ce suflet stă în piepții unei rochii...
 Tinere, ce plin de visuri urmărești vre o femeie,
 Pe când luna, scut de aur, strălucește prin alee
 Și pătează umbra verde cu misterioase dungi,
 Nu uita că doamna are minte scurtă, haine lungi.
 Te îmbeți de feeria unui mândru vis de vară,
 Care 'n *tine* se petrece ... Ia întreab-o bunăoară -
 O să-ți spuie de panglice, de volane și de mode,
 Pe când inima ta bate ritmul sfânt al unei ode ...
 Când cochetă de-al tău umăr ți se razimă copila,
 Dac' ai inimă și minte, te gândește la Dalila.

E frumoasă, se 'nțelege ... Ca copiii are haz,
 Și când râde face încă și gropițe în obraz
 Și gropițe face 'n unghiul ucigașei sale guri
 Și la degetele mâinii și la orice 'ncheieturi.
 Nu e mică, nu e mare, nu-i subțire, ci 'mplinită,
 Încât ai ce strânge 'n brațe - numai bună de iubită.
 Tot ce-ar zice, i se cade, tot ce face-i șade bine
 Și o prinde orice lucru, căci așa se și cuvine.
 Dacă vorba-i e plăcută, și tăcerea-i încă place;
 Vorba zice: "fugi încolo", râsul zice: "vino 'ncoace!"
 Îmblă parcă amintindu-și vre un cântec, alintată,
 Pare că i-ar fi tot lene și s'ar cere sărutată.
 Și se 'nalță din călcâie să-ți ajungă pân' la gură,
 Dăruind c'o sărutare acea tainică căldură,
 Ce n'o are decât numai sufletul unei femei...
 Câtă fericire crezi tu c'ai găsi în brațul ei!
 Te-ai însenina văzându-i rumenirea din obraji -
 Ea cu toane, o crăiasă, iar tu tânăr ca un paj -
 Și adânc privind în ochii-i, ți-ar părea cum că înveți
 Cum vieța preț să aibă și cum moartea s'aibă preț.
 Și, înveninat de-o dulce și fermecătoare jale,
 Ai vedea în ea crăiasa lumii gândurilor tale,
 Așa că, închipuindu-ți lăcrămoasele ei gene,
 Ti-ar părea mai mândră decât Venus Anadyomene,
 Și, în chaosul uitării, oricum orele alerge,
 Ea, din ce în ce mai dragă, ți-ar cădea pe zi ce merge.

Ce iluzii! Nu 'nțelegi tu, din a ei căutătură,
 Că deprindere, grimasă este zâmbetul pe gură,
 Că întreaga-i frumusețe e în lume de prisos,

Și că sufletul ți-l pierde fără de nici un folos?
 În zadar boltita liră, ce din șapte coarde sună,
 Tânguirea ta de moarte în cadențele-i adună;
 În zadar în ochi avea-vei umbre mândre din povești,
 Precum iarna se așează flori de ghiață pe ferești,
 Când în inimă e vară... ; în zadar o rogi: “Consacră-mi
 Creștetul cu-ale lui gânduri, să-l sfințesc cu-a mele lacrimi!”
 Ea nici poate să ‘nțeleagă, că nu *tu* o vrei... că ‘n tine
 E un demon ce ‘nsetează după dulcile-i lumine,
 C’acel demon plânge, râde, neputând s’auză plânsu-și,
 Că o vrea... spre-a se ‘nțelege însfârșit pe sine însuși,
 Că se sbate ca un sculptor fără brațe și că geme
 Ca un maestru ce-asurzește în momentele supreme,
 Pân’ a nu ajunge ‘n culmea dulcii muzice de sfere,
 Ce-o aude cum se naște din rotire și cădere.
 Ea nu știe c’acel demon vrea să aibă de model
 Marmura-i cu ochii negri și cu glas de porumbel
 Și că nu-i cere drept jertfă pe-un altar înalt să moară,
 Precum în vechimea sfântă se junghiau odinioară
 Virginile ce stătură sculptorilor de modele,
 Când tăiau în marmor chipul unei zâne după ele.

S’ar pricepe pe el însuși acel demon ... s’ar renaște,
 Mistuit de focul propriu, el atunci s’ar recunoaște
 Și, pătruns de-ale lui patimi și amoru-i, cu nesațiu
 El ar frânge ‘n vers adonic limba lui ca și Horațiu;
 Ar atrage ‘n visu-i mândru a izvoarelor murmururi,
 Umbra umedă din codri, stelele ce ard de-apururi,
 Și ‘n acel moment de taină, când s’ar crede că-i ferice,
 Poate-ar învia în ochiu-i ochiul lumii cei antice
 Și cu patimă adâncă ar privi-o s’o adore,
 De la ochii ei cei tineri mântuirea s’o implore;
 Ar voi în a lui brațe să o țină ‘n veci de veci,
 Desghețând cu sărutarea-i raza ochilor ei reci.
 Căci de piatră de-ar fi, încă s’a ‘ncălzi de-atât amor,
 Când căzându-i în genunche, i-ar vorbi tânguitor,
 Fericirea înnecându-l, el ar sta să ‘nnebunească
 Ca ‘n furtuna lui de patimi și mai mult să o iubească.
 Stie oare ea că poate ca să-ți dea o lume ‘ntreagă,
 C’aruncându-se în valuri și cercând să te ‘nțeleagă
 Ar împlena-a ta adâncime cu luceferi luminoși?

Cu zâmbiri de curtezană și cu ochi bisericosi,
 S’ar preface că pricepe. Măgulite toate sunt
 De-a fi umbra frumuseții cei eterne pe pământ.
 O femeie între flori zi-i și o floare ‘ntre femei -
 S’o să-i placă. Dar o pune să aleagă între trei
 Ce-o ‘nconjoară, toți zicând că o iubesc - cât de naivă -
 Vei vedea că de odată ea devine pozitivă.
 Tu cu inima și mintea poate ești un paravan

După care ea atrage vre un june curtezan,
 Care intră ca actorii cu păsciorul mărunțel,
 Lăsând val de mirodenii și de vorbe după el,
 O chioarește cu lornionul, butonat cu o garofă,
 Operă croitorească și în spirit și în stofă;
 Poate că-i convin tuspatru craii cărților de joc
 Și 'n cămara inimioarei i-aranjează la un loc ...
 Și când dama cochetează cu privirile-i galante,
 Împărțind ale ei vorbe între-un crai bătrân și-un fante,
 Nu-i minune ca simțirea-i să se poată înșela,
 Să confunde-un crai de pică cu un crai de mahala...
 Căci cu dorul tău demonic va vorbi călugărește,
 Pe când craiul cel de pică de s'arată, pieptu-i crește,
 Ochiul înghețat i-l umplu gânduri negre de amor
 Și deodată e vioaie, stă picior peste picior,
 Ș'acel sec în judecata-i e cu duh și e frumos ...

A visa că adevărul sau alt lucru de prisos
 E în stare ca să schimbe în natur' un fir de păr,
 Este piedica eternă ce-o punem la adevăr.

Așa dar, când plin de visuri, urmărești vre o femeie,
 Pe când luna, scut de aur, strălucește prin alee
 Și pătează umbra verde cu fantasticele-i dungi:
 Nu uita că doamna are minte scurtă, haine lungi.
 Te îmbeți de feeria unui mândru vis de vară,
 Care 'n *tine* se petrece ... Ia întreab-o bunăoară,
 Ș'o să-ți spue de panglice, de volane și de mode,
 Pe când inima ta bate 'n ritmul sfânt al unei ode ...
 Când vezi piatra ce nu simte nici durerea și nici mila
 De ai inimă și minte-feri în lături, e Dalila!

(M. Eminescu, *Scrisoarea V* (1890), în M. Eminescu, *Poezii. Proză literară*, I, Ediție de P. Creția, Cartea Românească, București, 1978, pp. 118-121)